

Peper aan boord

Harry Bolwijn

Peper aan boord

Uit de serie “Opa, weet je.”

Een reis in september 1928 met het aakschip
de ‘Dankbaarheid’
door de Groninger en Drentse veenkoloniën

September 2012

Dit boek wil ik opdragen aan mijn huidige vier kleinkinderen, waar ik ontzettend van geniet en die aanleiding zijn geweest om dit boek te schrijven. Voor hen, en ook voor het nieuwe kleinkind, dat op dit moment onderweg is om te volgroeien en geboren te worden, zodat zij hen, waar ze uiteindelijk uit zijn voort gekomen, niet zullen vergeten.

Auteur: Harry Bolwijn

Peper aan boord, uit de serie "Opa, weet je"

Uitgever: mijnbestseller.nl

© 2012, Harry Bolwijn

contact: info@opaweeetje.nl

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

Omslag: Harry Bolwijn

www.opaweeetje.nl

ISBN 978 94 619 3389 8

NUR 693

Inhoudsopgave:

Hoofdstuk 1	9
Hoofdstuk 2.....	15
Hoofdstuk 3.....	32
Hoofdstuk 4... ..	75
Hoofdstuk 5... ..	117
Hoofdstuk 6.....	141
Hoofdstuk 7.....	164
Hoofdstuk 8.....	167
Hoofdstuk 9.....	209
Hoofdstuk 10.....	231
Hoofdstuk 11.....	248

Nooit heb ik verwacht ooit een boek te zullen schrijven. Mijn kleinkinderen hebben mij daartoe gebracht. Zoals in het begin van het boek is vermeld, vroegen zij mij naar het bestaan van mijn grootouders. Deze vraag bracht mij aan het denken hoe ik met de schat aan gegevens die ik heb verzameld bij mijn hobby genealogie iets zou kunnen doen. Maar dan wel iets anders dan de droge opsomming van namen en jaartallen. Er leven nog vele herinneringen aan de verhalen van mijn helaas te vroeg overleden moeder en van mijn grootouders. Toch ben ik reuze dankbaar voor de extra informatie die ik van mijn broers en mijn zus heb ontvangen. Mede daardoor ontstaat er toch een vollediger beeld.

Januari 2012

Het is nog steeds geen winterweer. Het regent en af en toe schijnt ook even de zon. Het heeft nog niet gevoren en er is nog geen sneeuw gevallen. In de pastorietuin aan de overkant van de straat beginnen de akonietjes en sneeuwkllokjes al zichtbaar te worden. Van verschillende struiken staan de knoppen op springen. Dat was de vorige winter totaal anders. Vanaf begin december tot in februari lag er toen een flink pak sneeuw. Het weer lijkt nu eigenlijk meer op dat van een natte herfst. Het is drie uur in de middag.

Harm en Stientje zitten thuis te wachten tot de basisschool uitgaat.

Vandaag is het dinsdag en is het dus hun oppasdag. Hun vier kleinkinderen zitten op de basisschool en moeten om kwart over drie opgehaald worden. Voor opa Harm en oma Stien is de dinsdag altijd een hele fijne dag. Het is wel druk, maar ze zouden het voor geen geld willen missen. 's Morgen om zeven uur komen Nienke en Lisa van hun dochter er al aan. Dochter Anja volgt een opleiding in Drachten en moet al vroeg weg. Om half acht komen de kinderen van hun oudste zoon, Jesse en Louise. Tegen half negen worden de kinderen door oma Stien naar school gebracht. De oudste drie zouden dat wel alleen kunnen, maar de kleinste zit nog maar één week op school en moet nog wel gebracht worden. Tussen de middag is het halen en brengen en even uitrazen. En om kwart over drie zit de school er

op. Dan moeten ze óf hun energie nog kwijt, bij slecht weer binnen of bij mooi weer buiten, óf alle energie is op school al verbruikt en liggen ze allemaal televisie te kijken.

Vandaag is ook weer een gewone dinsdag. Opa Harm haalt deze keer de kinderen van school. Eerst wordt Louise uit de klas opgehaald. Ze zit daar al klaar met de jas aan en een mooie kleurplaat in de hand. Die heeft ze gekregen bij de bibliotheek waar ze op bezoek zijn geweest. 'Een mooie kleurplaat heb jij, zeg.' zegt opa. 'Heeft de juf ook een verhaaltje voorgelezen in de bibliotheek?' Het antwoord wordt zoals wel vaker knikkend gegeven en betekent in dit geval ja. 'Waar ging het verhaaltje over?' vraagt opa belangstellend. 'Weet ik niet' is het bijna standaard antwoord, als ze geen zin heeft om te praten. 'Was het wel een mooi verhaaltje?' is de volgende vraag. Weer volgt het zelfde bevestigende knikje. Een groep kinderen komt met de meester het schoolplein opgelopen. Ze zijn naar het gymnastieklokaal bij het sportveld geweest. Bij deze kinderen is ook Lisa. Ze komt rennend op opa en Louise af. 'Opa, kunnen we snel naar huis, want ik heb vreselijk veel dorst. We hebben een spel Ratten en Raven gespeeld. Niemand kon mij tikken. Ik was de enige die over bleef. En nu heb ik toch zo'n dorst.' Nienke en Jesse zijn intussen uit school gekomen en met elkaar gaan ze naar opa en oma's huis. Na eerst de kleine Louise bij de hand te hebben genomen bij het oversteken

rennen de oudsten zo hard door, dat ze al thuis zijn voor opa en Louise halverwege zijn.

Oma wordt snel begroet met de vraag of ze wat drinken mogen en of de televisie aan mag. De twee oudsten verdwijnen na het drinken snel naar buiten. Ze hebben met andere kinderen afgesproken bij de kerk te gaan spelen.

Het regent intussen vrij stevig. Oma Stien kijkt naar buiten en ziet alleen maar meer donkere wolken aan komen. 'Ik hoop dat ze maar gauw terugkomen. Dit is geen weer om buiten te spelen.'

Even later komt Nienke naar binnen rennen. 'Oma, heb jij ook paraplu's voor ons. Het regent.' Dat het regent had oma ook wel gezien. Maar ze had niet verwacht dat de kinderen buiten wilden blijven spelen. 'Blijf maar lekker binnen. Het regent veel te hard.' zegt ze. Maar Nienke denkt daar anders over. 'Dat geeft niet hoor. We zijn net zo leuk aan het spelen en met een paraplu kunnen we gewoon doorgaan.'

Even later vertrekt ze weer met twee paraplu's onder de arm. Oma is zuinig op haar paraplu's, maar als de kleinkinderen iets nodig zeggen te hebben is het ineens anders.

Het buiten spelen onder de paraplu's bevalt toch blijkbaar niet zo goed, want na een poosje komen de kinderen toch maar naar binnen, om verder met de kleintjes naar Pluk van de Petteflet te komen kijken.

Opa Harm zit op de bank wat met de kinderen mee te kijken. Lisa en Louise liggen op de

grond met allebei een kussen onder hun hoofd. Nienke en Jesse komen bij opa op de bank zitten. Het verhaal van Pluk interesseert hen niet zoveel. Ze hebben het al zo vaak gezien. De kleintjes ook wel, maar voor die blijft het iedere keer weer opnieuw boeiend.

‘Opa, mijn mamma is toch jullie dochter?’ zegt Nienke ineens. ‘Ja, en jullie zijn ook de pappa en mamma van mijn vader,’ vervolgt Jesse er snel op. Waarop opa opmerkt: ‘Ja, dat klopt. En oom André is onze andere zoon. Wij hebben drie kinderen en nu hebben we ook nog vier kleinkinderen’

‘Ik vind oma en jij heel lief’ roept Lisa ineens vanaf de vloer voor de televisie.

‘Lisa en ik hebben twee opa,s en twee oma,s’ zegt Nienke, die daar blijkbaar goed over heeft nagedacht.

Jesse vervolgt spontaan: ‘Jij bent mijn liefste opa.’ En na even nadenken: ‘Maar ik heb er ook maar één.’ Dit geeft opa Harm ook stof tot nadenken. Het geeft hem een heel goed gevoel, zoals zijn kleinzoon over hem denkt. Tegelijkertijd geeft Jesse ook aan zijn andere opa, die hij toch niet zo heel lang heeft meegemaakt, toch wel te missen. Opa geeft hem een aai over zijn bol en drukt hem eens stijf tegen zich aan. Evenzo pakt hij Nienke vast en kijkt met een warm gevoel naar zijn andere kleinkinderen. Hij is stapel op ze, allemaal. ‘Opa, weet je, jij bent mijn opa, maar heb jij zelf ook een opa gehad?’ vraagt Nienke. ‘En een oma natuurlijk.’ vult Jesse aan.

Opa Harm: 'Ja zeker, zoals dat bij iedereen is, heb ik twee opa's en twee oma's gehad' 'Heb ik die wel eens gezien?' bemoeit Lisa zich met het gesprek. Zij vindt het gesprek blijkbaar toch boeiender dan het verhaal op de televisie. 'Nee natuurlijk niet. ' reageert Nienke. 'Dat is al heel, heel lang geleden. Toen bestonden wij nog lang niet. Opa, heb jij ze wel gekend?' 'Niet allemaal even goed', zegt opa, 'Van mijn opa Harm en opoe Hillechien weet ik niet zoveel. Opa Harm was al overleden voordat ik werd geboren en opoe Hillechien overleed toen ik vier jaar was. Maar mijn andere opa, opa Lammert, en opoe Jantje heb ik nog wel gekend. Opa Lammert is overleden toen ik 10 jaar was. En opoe Jantje heeft later nog bij mijn ouders in huis gewoond. Zij kon altijd heel mooi over vroeger vertellen. Over het schip waar zijn mee hadden gevaren. Ook kon ze heel spannend vertellen, vooral van die griezelige spookverhalen. Ik weet nog, dat ik bij haar op schoot zat en zij zo'n spannend spookverhaal vertelde, dat ik niet meer van haar schoot af durfde' Zo'n verhaal lijkt Jesse ook wel wat. 'Vertel ons ook eens zo'n verhaal, opa' 'Nee, hoor, dat doet opa niet. Dan slapen jullie vannacht zeker niet. Nee, ik wil jullie wel iets vertellen over hen en hoe zij vroeger leefden en werkten.'

'Opa Lammert en opoe Jantje hebben het grootste deel van hun leven op een schip gewoond. In de eerste helft van de vorige

eeuw. Zij hebben er op gewoond van 1914, toen hun eerste schip gebouwd is tot aan 1953, vlak voor dat opa Lammert overleed. Er was heel weinig ruimte op zo'n schip. Achter was een kleine kamer met een eettafel en een paar stoelen, een kachel en een klein kastje. Helemaal achterin waren 2 slaapkamertjes waar precies een klein tweepersoonsbed in paste en waar het zo laag was dat je er niet in kon staan. Een echte wc was er niet en water haalden ze met een emmer uit het kanaal. Voor in het schip was nog een kleine ruimte, waarin precies twee bedden pasten en hooguit nog een stoel. Met het schip vervoerden ze turf, aardappelen, bieten en dergelijke dingen. Een motor had het schip niet. Soms als er wind was konden ze zeilen en anders moest het schip worden getrokken. Als er geld was huurden ze iemand met een paard om dat te doen, en anders trokken ze het schip zelf. Later kregen ze een klein motorbootje om het schip te duwen.'

'Zo maakten ze in de nazomer van 1928 een reis door Groningen en Drenthe'

Hoofdstuk 2

September 1928

‘Hoi, Lammert’ klinkt het over het water vanaf het tegemoet komende schip. Het schip, een bolpraam, is volgeladen met turf. De deklast is zeker twee meter hoog. Bovenop het turf liggen de luiken en daarop staat de schipper. Zijn helmstok heeft hij verlengd met een vaarboom om het schip van bovenaf te kunnen sturen. ‘Hou ist met die. Woar giet de rais hen. ‘

Lammert heeft niet zo snel gezien dat het schip de ‘Vier Gebroeders’ van Albert Meijer is. Albert komt evenals hij ook uit Exloërmond. Ze hebben nog een paar jaar bij elkaar op school gezeten. Albert vond het na 4 jaar wel genoeg. Of misschien had zijn vader wel gezegd dat het genoeg was. Hij is toen bij zijn vader gaan varen op hetzelfde schip waar hij nu mee voer. Er waren geen andere broers of zussen en Alberts moeder was altijd ziekelijk, zodat extra hulp aan boord zeker welkom was. Drie jaar geleden is Albert getrouwd met een meisje uit Valthe. Ze was dienstmeid geweest bij boer Hulshoff in Exloërkijl. Ze is meteen aan boord komen wonen. Samen met Albert woonden ze in de kleine ruimte voor in het schip, het ‘Veuronder’. Echt huiselijk was het er niet. Twee kooien en slechts plaats voor één stoel. Dit voorjaar was Alberts vader met het varen gestopt. De ziekte van moeder was erger geworden en het werd voor haar bijna

onmogelijk om verder op het schip te wonen. Ze lag veel in bed en had vaak hulp nodig. Ze konden een huisje huren in Exloërmond en hij had werk kunnen krijgen bij boer Hulshoff. Alberts vrouw Geesje had daarvoor een goed woordje voor haar schoonvader gedaan. Wel had Albert de boer moeten beloven elk jaar één vracht aardappelen voor 'een niet te hoge prijs' naar aardappelmeelfabriek van Scholtens in Oranje te brengen. 'Veur wat, heurt wat' had boer Hulshoff gezegd.

'Moi Albert', roept Lammert terug. 'Wie kommen van Stad en goan nau noar Veenhoezen. Eerabbels hoalen veur Scholtens. Het gait goud mit die, zug ik. Doe hest peerd der veur lopen en bie mie motten frau en dochter het doun.'

Albert heeft in Smilde een scheepsjager ingehuurd, die hem voor een redelijk bedrag naar Assen wilde brengen. Dat was ook wel nodig, want de hele morgen hadden Geesje en hij, bij toerbeurt, het schip zelf getrokken. Dat is met een vol geladen schip, ook nog met de wind schuin tegen, erg zwaar. Te zwaar.

'Joa, moar wie hebben ook wat meer gewicht te slepen als bie die. Ik had even gain vracht en kon een bult törf veur een schiere pries kopen. Dai wil ik nou proberen te slieten in Assen. Ik hoop dat 't gau gait, want ik mout overmörn ook in Veenhoezen wezen.'

Lammert heeft veel bewondering voor de durf van Albert. Zomaar een vracht turf kopen en dan maar hopen dat je die op tijd weer kwijt

kunt om niet je volgende opdracht te missen. Hij heeft nu ook maar één dag de tijd om in Assen alle turf te verkopen, als hij op tijd in Veenhuizen wil aankomen. Als hij de turf niet op tijd kwijt is, moet de rest al tegen te lage prijzen worden verkocht en is het grootste deel van de winst weg.

Maar Albert zal Albert niet zijn, als hij niet een achterdeurtje heeft. Vast en zeker heeft hij aan de Norgervaart of de Kolonievvaart met iemand een afspraak lopen om een eventueel restant af te nemen. Als je hem er naar vraagt weet hij van niets. Een echte koopman, die zijn geheimen niet prijs geeft.

Wie zeggen mekoar nog wel in Veenhoezen, ast een beetje met zit.', groet Lammert Albert nog met een zwaai, als ze elkaar gepasseerd zijn.

Ondertussen komen de bruggen bij de afslag naar de Kolonievvaart en Norgervaart in zicht. Lammert is juist van plan weer een vaarboom te pakken en mee te helpen om het schip vooruit te krijgen, als zijn vrouw Jantje van de wal af naar hem roept om dat niet te doen. 'Wacht moar even, Lammert. Brugwachter komt d'r net aanfietsen en roupt dat brug eerst open gait veur twai schepen dai vanaf Smilde kommen en ook noar Veenhoezen willen. Dai wille eerst kwiet, aans blijft de brug over de Smildervoart te lang open. Hai mot vandoage baide bruggen allain bedainen, zegt de.' 'Dat mot hai altied. Hai ken wel wat willen, moar hai het onz eerst deur te loaten. Dai

verrekte keerl mot es leern hou de regels op het wotter binnen. Wie waarn hier eerder. Zeg hom moar, dat as hai gain gedonder hebben wil, hai onz eerst deur mot loaten.’ roept Lammert terug.

Hij staat te koken van woede over de beslissing van de brugwachter. Deze man met z’n grote snor, geeft altijd moeilijkheden. Juist op een moment dat er meerdere schepen uit verschillende richtingen voor zijn brug liggen, gedraagt hij zich als een veldheer die zijn legers klaar zet. Om zijn macht te laten zien, beslist hij juist anders dan dat gewoon is. En als hij dan ook nog een paar kwajongens heeft gecharterd, die voor hem de bruggen opendraaien, dan zie je hem ook als een veldheer staan. Grote snor extra gekruld, pet recht op het hoofd, borst extra naar voren, één hand op de rug en met een wandelstok in de andere hand geeft hij de schippers en de kwajongens op de beide bruggen zijn, vaak overbodige, aanwijzingen. Ook de klomp, voor het bruggeld, laat hij dan het liefst door de kwajongens bedienen.

‘Nou, zegt moar tegen hom’, herhaalt Lammert. Jantje schudt haar hoofd en probeert hem te bedaren. ‘Wees nou moar rusteg. Doe waist wel, het helpt toch niks. Hij vuilt zich er allain nog groter deur. En wat zolt ook. Wie binnen zat op tied. Wie leggen ‘t schip hier aan de kaande. Ondertied moak ik onz even wat te drinken kloar. En as wie aan beurt binnen, den bomen wie der wel deur. En aas wie geluk

hebben blijft de wind ook nog zo. Den hebben wie het er straks veur en kennen wie nog een hail stuk onder zail. Kiek moar even oft wotter op 't pietreuliestel al waarm is, den goan Trientje en ik gauw even nog wat brood hoalen hier bie de winkel.'

Lammert bedaart wel wat, moppert in zichzelf nog wat verder, maar het vooruitzicht van een kop koffie maakt hem iets milder.

Samen leggen zij het schip aan de wal, ruim voor de afslag naar Veenhuizen. Hij gaat de roef binnen en ziet dat er al damp uit de waterketel op het petroleumstel komt. Hij zet raampje in het plafond, de koekoek, een beetje open om de damp, die nu in de roef hangt, er uit te laten. Daarna gaat hij weer aan dek en gaat op de helmstok zitten om te wachten op de terugkomst van zijn vrouw en dochter.

Hij kijkt rond over zijn schip, de 'Dankbaarheid'. Ze zijn leeg vanaf De Punt komen varen. Daar hebben ze hun lading turf gelost en het schip weer schoongemaakt. Alles ziet er nu weer piekfijn uit. De koperen knop op de helmstok glimt in de najaarszon. Geen wonder. Dochter Trijntje poetst het elke dag. Ze zijn alle drie trots op hun nieuwe schip. Elke verfbeschadiging wordt dadelijk bijgewerkt. Het schip is nu een anderhalf jaar oud en ze doen alle moeite het er nog steeds nieuw te laten uitzien. En dat lukt ze ook aardig. Moeder Jantje verwijt haar man wel eens dat hij bij het laden meer zorg heeft over mogelijke beschadiging van de verf, dan dat hij zich bezig

houdt met het goed beladen van het schip. In het begin was hij ook nogal kieskeurig over de soort lading die hij aangeboden kreeg, maar langzamerhand wordt dat anders, omdat hij beseft dat er wel voldoende geld op de plank moet komen. Of dat nou voor verf of voor eten is.

De 'Dankbaarheid' is hun tweede schip. In 1914 hebben ze hun eerste schip laten bouwen. Dat schip kreeg de naam 'Jantje', naar Lammerts vrouw, zoals dat vaak gebeurt. Die naam was zeker niet zo vanzelfsprekend. Ze hebben er toen lang over nagedacht. Jantjes ouders hebben het geld voor het schip beschikbaar gesteld, zodat er geen hypotheek hoefde te worden afgesloten. Het werd niet gezegd, maar je kon wel merken, dat het op prijs gesteld werd als de naam van Jantjes moeder zou worden gebruikt. Toen haar verteld werd dat de naam van het schip 'Jantje' zou worden, heeft ze niets gezegd, geen goedkeuring, maar ook geen afkeuring.

Later toen in 1916 bij Lammert en Jantje een dochter werd geboren, kreeg deze de naam Trijntje. Schoonmoeder Trijntje merkte toen op: 'Ik heb toch laiver dat er een klaindochter noar mie nuimt is, dan 'n schip.' Dit zei genoeg hoe zij over de naamgeving van het schip dacht.

Toen begin vorig jaar hun nieuwe schip van de werf kwam, werd de naamgeving opnieuw een probleem. Een 'Jantje' was er al geweest. Ze hadden hun tweede schip ook weer 'Jantje' kunnen noemen, maar waren toch wat bang

voor verkeerde reacties. Als ze het nu 'Trijntje' zouden noemen, zou dat de vraag oproepen of nu de dochter wordt benoemd of de schoonmoeder. Jantjes vader voelde het probleem goed aan. Toen hij eens met Lammert alleen was, zei hij in zijn altijd korte zinnen: 'Bin je al uut de noam.'

'Nee Pa. Nog lange nait.', antwoordde Lammert hem.

'Liekt mie een nait op te lössen probleem.'

Waarop Lammert zegt: 'Krek.'

Schoonvader Jan voelt alles goed aan: 'Ik wens joe veul staakte. Moar op mie kennen joe rekenen. Ik zal de eerste schok wel opvangen, want dai komt dur zeker.'

Lammerts broer Willem had een paar jaar geleden met hetzelfde gezeten. Hij had zijn nieuwe schip 'Dankbaarheid' genoemd. Hij zei: 'D'r binnen veul minsen dei mie hulpen hebben. Dei kinnen aalmoal denken dat 'k der aan docht heb. En ook onze baptistenveurganger kin tevreden wezen.'

Willem had er geen moeite mee als Lammert en Jantje ook deze naam aan het schip zouden geven.

'Volk zel din wel zeggen: Wilm en Jobkes 'Dankboarhaid' en Lammert en Jantjes 'Dankboarhaid'. Moar wat ken het onz schelen. Wie kennen ze wel oet elkoar. Ik heb 'n bolproam en doe hest 'n oakschip.'

En zo kreeg dit nieuwe schip ook de naam 'Dankbaarheid'. En schoonmoeder Trijntje reageerde later tegen haar kleindochter Trijntje: 'Dien pabbe gait nait noar mien kerke,

Jantje is al naar beneden in de roef gegaan om koffie te maken. Een schep koffie in de molen, even malen en daarna in de koffiekkan. Het water er op en meteen komt er een heerlijke koffiigeur in de roef te hangen. Ook boven op dek is de geur meteen merkbaar. Als Jantje drie mokken met koffie heeft ingeschonken en deze aan haar dochter doorgeeft op het dek, komt intussen de 'generaal' hardop mopperend dichterbij.

'Kom, schipper, hoe wordt dat nou. Je mot doorvaren, zeg ik. De koloniebrug staat open.' Lammert, veinzend verbaasd, reageert: 'Maar brugwachter, die andere schepen gaan toch eerst, heb ik begrepen.'

'Ik heb de planning veranderd', zegt de 'generaal'. 'Ik had begrepen, dat de beide schepen met grote spoed naar Veenhuizen moesten. Vandaar dat zij voorrang kregen. Dat bleek niet zo te zijn. Dus kun jij nu beter eerst gaan. Zij moeten hun beurt maar afwachten.' 'Hou verzint hai het. Wat een onzin. Dai andere schippers hebben hom natuurlijk zegd, dat zai vinden dat zai der eerst deur motten. En den dut hai het juist nait.' mompelt Lammert zo zacht mogelijk. Maar toch weer niet zacht genoeg, want de brugwachter, de 'generaal', fronst zijn wenkbrauwen.

Lammert merkt het en vervolgt daarom snel: 'Brugwachter, ik waardeer erg, dat U me eerst door wilt laten. Maar heelaas dat gaat nu niet. We hebben het schip vastgelegd en hebben juist koffie gezet. We dachten nu de anderen toch eerst gaan, kunnen we net zo goed hier

moar hai is toch 'n geleuvige man. Doar bink bliede om'. Toen Lammert zijn schoonvader eens vroeg hoe de nieuwe naam was over gekomen, zei deze slechts: 'Kon minder.'

'Lammert, wakker worden. Volgens mie zitst doe flink te dreumen. Leg plaank us oet. Wie kennen zo nait aan boord kommen'
Lammert schrikt wakker uit zijn overpeinzigen. Hij pakt de loopplank en legt die tegen de wal aan om zijn vrouw en dochter aan boord te laten.

'Moeke, wie maggen wel opschaiten met de kovvie, want ik denk dat wie zo an de beurt binnen bie dai generoal op de brug' zegt Trijntje, die de klompen uit doet en zonder de loopplank te gebruiken zo aan boord springt. 'Verduveld Trien, mot dat nou. Wie kennen gain brokken gebruiken. Pas 'n beetie op', reageert Lammert hierop.

Dan zien ze in de verte bij de brug de 'generaal' staan zwaaien met zijn wandelstok. Met zijn gebaren wil hij aangeven dat de 'Dankbaarheid' op kan varen naar de brug. Lammert steekt zijn beide handen omhoog, om aan te geven, dat hij niet begrijpt wat er bedoeld wordt.

'Eerst zit hai te zeggen dat dai andere schepen eerst motten. En nou ist in ains weer anders. Hai ken mie wat. Jantje, moak doe de kovvie moar kloar, den drinken wie hier eerst onze kovvie. Hai komt hier van zulf aanzetten, als ik blief zwaaien dat ik hom nait begriep.'

wachten. Als we met die twee meegaan, moeten we toch bij de sluis weer heel lang wachten. We hebben de koffie net klaar. Kan ik U ook een kop aanbieden? Mijn vrouw heeft hem, zie ik, zelfs al voor U ingeschonken.’ Jantje kijkt hem verbaasd aan. Dat Lammert zo vriendelijk tegen deze brugwachter kan zijn. En ook nog de voor hen zelf bedoelde koffie aan deze man aanbiedt. Daar zit vast meer achter. ‘Kom maar even aan boord. Trijntje, pak even een stoel voor deze meneer uit de roef.’ Ook Trijntje is te verbaasd om iets te zeggen en haalt een stoel voor de brugwachter. De brugwachter glimlacht, draait nog eens extra aan zijn snor en stapt, de borst weer extra vooruit, de loopplank op. Lammert wijst hem de stoel en geeft hem zijn koffie. Trijntje heeft voor haar zelf intussen een nieuwe mok koffie gehaald.

‘En hoe staat het leven tegenwoordig?’ vraagt Lammert quasi belangstellend aan de ‘generaal’. ‘Hebt U de organisatie nog altijd goed in handen? Ik heb er altijd bewondering voor gehad, hoe U het scheepvaartverkeer op dit drukke punt altijd zo goed regelt. Ook omdat er zoveel rekening moet worden gehouden met al dat landverkeer op dit kruispunt. En dan ook nog de zorg voor klanten uw winkel. Want, ja, als de brug te lang open staat is dat niet goed voor de klandizie van de winkel. Ik vind dat altijd knap hoor. Mijn complimenten. Ik zou dat niet zo goed kunnen’.

Jantje staat haar man bijna met open mond aan te kijken. Waar haalt hij de woorden vandaan en wat is hij eigenlijk van plan? Ook Trijntje is onder de indruk. Zo kent zij haar vader helemaal niet.

De brugwachter schraapt de keel en knikt. Beurtelings draait hij met de ene vrije hand nog eens extra aan zijn snor. Hij wil er wel op reageren, maar voor hij wat zeggen kan, gaat Lammert al verder: 'Trouwens nu die andere schepen toch geen haast hebben, is het misschien wel beter, dat wij na de koffie toch als eerste de kolonievaart op gaan. U zei dat zelf ook al. U hebt er groot gelijk in. Dan kunt u die andere brug eerst nog even dicht laten. Dat is ook beter voor de klandizie van de winkel. Weet u wat, ik zal u helpen. Als U nu direct teruggaat en de koloniebrug opendraait, neem dan even een mok van jezelf mee naar de brug, dan schenken wij U bij de doorvaart nog even koffie in.'

Zonder dat de generaal de kans heeft gehad ook maar één woord te zeggen neemt Lammert hem de nog niet half leeggedronken mok weer af, helpt hem overeind en begeleidt hem, alsof hij een echte generaal is, naar de loopplank. 'Ik vond het heel plezierig U aan boord te hebben gehad. Tot zo '.

Lammert verlegt de loopplank nog iets en knikt daarbij als of wil zeggen, dat het zo beter ligt. Maar het tegenovergestelde is waar. Zonder Lammerts stevige knuisten lag de plank nu verre van stevig. Het kost hem de nodige moeite de plank stil te laten liggen, als de

brugwachter over de plank loopt. Juist als deze halverwege is laat hij de plank los. Nou ja, los? Hij helpt even een beetje om de plank te laten bewegen. De brugwachter verliest zijn evenwicht. Hij begint te balanceren. Zijn wandelstok vliegt door de lucht en belandt in het water. Hijzelf kan niet meer blijven staan en belandt, in een poging niet in het water te vallen, schrijlings op de loopplank. Zijn pet belandt ook op de loopplank, maar wel net onder zijn snel grijpende handen, waardoor de pet niet erg toonbaar meer is. De klep is gescheurd en er zit een smerige vlek op. Een generaal onwaardig.

‘Nee toch, generaal, ach, ik bedoel meneer de brugwachter. Hoe is het met U? Hebt u zich erg bezeerd? Die oevers zijn tegenwoordig ook niet meer wat het geweest is. Het is altijd één en al kuil.’

De brugwachter is even niet in staat iets te zeggen. Hij probeert met alle moeite niet te laten blijken dat de schrijlingse landing op de loopplank erg pijnlijk was. Toch is duidelijk de binnenmondse pijnkreet hoorbaar.

Jantje en Trijntje zijn bij de landing op de loopplank snel de roef in gevlucht. Ze voorkomen hiermee dat ze aan dek, in het zicht van de brugwachter in een schaterlach zouden uitbarsten. Trijntje kan het helemaal niet meer houden. Ze duikt met haar hoofd onder haar beddenkussen en buldert daar, gedempt door het kussen, van het lachen.

‘Jantje, kun jij meneer de brugwachter even helpen, dan zal ik gauw zijn wandelstok uit het